De volgende stap

Publieksjaarverslag 2022 - Zorgbelang Drenthe

ZORGBELANG DRENTHE
samen verder

© 2023 Zorgbelang Drenthe
Gebruik van fragmenten aangemoedigd mits voorzien van bronvermelding.

Voorwoord

Ons publieksjaarverslag is altijd een mooie manier om onze inzet voor de inwoners van Drenthe voor het voetlicht te brengen. De publieke taakstelling, het behartigen van de belangen en het vertegenwoordigen van die inwoners, is soms heel zichtbaar zoals onze aanhoudende inzet tot behoud van de kinderhartchirurgie in Groningen. Maar belangenbehartiging is een subtiel proces dat vaak 'achter de schermen' plaatsvindt. En toch bereiken we resultaten die voor inwoners met én zonder zorgvraag van betekenis zijn. Goede zorg voor iedereen in Drenthe is daarbij steevast onze inzet.

Maar ook op individueel niveau maken onze medewerkers het verschil. In 2022 is de vraag naar ondersteuning door onze onafhankelijke cliëntondersteuners toegenomen evenals het aantal te bezoeken locaties – en daarmee jongeren die gebruik maken van jeugdzorg – door de vertrouwenspersonen jeugd. 'Het kan weer', was voelbaar in die toename en in de persoonlijke contacten. Na een periode van 'anders contact' tijdens de coronapandemie werd het door iedereen als een verademing ervaren elkaar weer in de ogen te kunnen kijken en te kunnen zien en voelen hoe het werkelijk met de ander gaat.

Afgelopen jaar heeft iedereen weer keihard gewerkt en dat heeft mooie resultaten opgeleverd. Zoals de ondersteuning aan de adviesraad toegankelijkheid, die meerdere adviezen bij de provincie Drenthe heeft kunnen neerleggen ten behoeve van een toegankelijker Drenthe. Of de lobby voor de Nedersaksenlijn teneinde zorg ook in de minder dichtbevolkte gebieden bereikbaar te houden. Maar ook het project tegen eenzaamheid onder jongeren, waarbij 'groen' en 'grijs' met elkaar levensverhalen uitwisselden. Dit zijn slechts een paar voorbeelden te noemen. De complimenten die ondergetekende hiervoor vaak in ontvangst mag nemen zijn dan ook exclusief bestemd voor mijn collega's hier bij Zorgbelang Drenthe.

Voor de komende jaren liggen er grote opgaven ten aanzien van de houdbaarheid van onze gezondheidszorg. De noodzakelijke omslag van ziekte naar gezondheid vraagt een lange adem en inzet van iedereen in de provincie. Daarin zien wij een voortrekkersrol voor ons weggelegd, zo'n genoemde omslag kan alleen succesvol plaatsvinden met de inbreng en actieve betrokkenheid van de inwoners. De inwoners een stem geven, dat is waar wij elke dag aan werken.

Tot slot is dit het laatste voorwoord dat ik voor het publieksjaarverslag van Zorgbelang Drenthe zal schrijven. In 2023 neem ik na 17 jaren weloverwogen maar ook met enige weemoed afscheid. In de afsluiting van dit verslag leest u hier meer over.
Maar zover is het nog niet, nu eerst weer aan de slag samen met het team collega's die zich dagelijks inzet voor u!

Jan van Loenen
Bestuurder-directeur Zorgbelang Drenthe

ZORGBELANG DRENTHE
samen verder

INFOGRAPHIC 2022

WWW.ZORGBELANG-DRENTHE.NL

I. MEDEWERKERS:
OPBOUW NAAR FUNCTIE

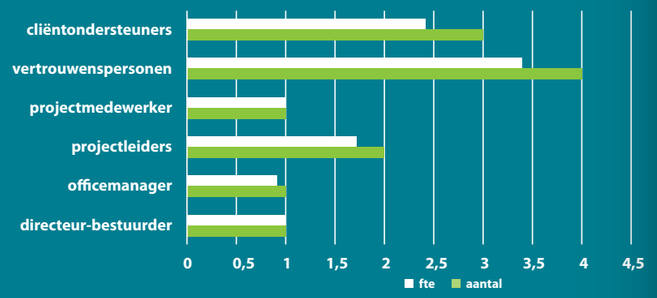

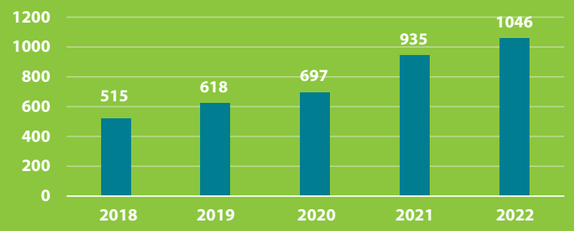

II. FINANCIËN
OMZETONTWIKKELING X € 1.000

III. PUBLIEKE TAAKSTELLING

- Coronameldpunt
- Concentratie acute zorg
- Integraal Zorgakkoord (IZA)
- Onderzoek onder inwoners naar toekomst zorg
- Thematische 'zeepkist' bijeenkomsten in Drentse gemeenten
- Aanhoudende problemen jeugdzorg
- Inclusie en ondersteuning adviesraad toegankelijkheid

IV. VERTROUWENSWERK JEUGD

V. CLIËNT-ONDERSTEUNING

AANTAL CLIËNTEN

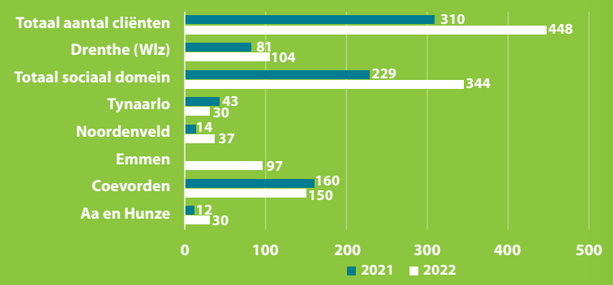

S	L	I	M
Simpel	*Legitiem*	*Innoverend*	*Motiverend*

VI. PROJECTEN

- Positieve Gezondheid
- Digitale zorg en Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO)
- Overgewicht: gecombineerde leefstijlinterventie (GLI)
- Eenzaamheid jongeren Noordenveld
- Cliëntgerichte dagbesteding Coevorden voor mensen met licht verstandelijke beperking
- Acute niet planbare nachtzorg
- Publieksinformatie soepele overgang Wmo > Wlz

In dit kernachtig jaarverslag...

1. ZORGBELANG DRENTHE – MIDDEN IN DE (DRENTSE) MAATSCHAPPIJ 6
- De zeepkist op!
- Werkbezoek minister Kuipers aan de provincie 6
- Zorg in het regeerakkoord 7
- Onderzoek naar calamiteiten 7

2. AAN GEWERKT EN BEREIKT IN 2022 8
2.1 Ons team & de organisatie
- Wisselingen in het team 8
- Een club bedreven mensen 8
- Financieel kerngezond 8

2.2 Onafhankelijke cliëntondersteuning & vertrouwenswerk 9
Onafhankelijke cliëntondersteuning
- De weg wijzen in het 'zorgdoolhof' 9
- Toename van vragen 9
- Overgang Wmo naar Wlz problematisch 9
- Plafond aan cliëntondersteuning voor mensen met een Wlz-indicatie 10
- GGZ-ondersteuning vraagt aandacht 10
- De boer op met de cliëntondersteuning 10

Vertrouwenswerk Jeugd
- Een pittig jaar & goede vindbaarheid 12
- Profileren en projecten, maar... 12
- Soorten vragen 12
- Project 'Geweld in de jeugdzorg' 13
- Jeugdparticipatie in Assen 13

Onafhankelijke klachtenfunctionaris
- Partijen met elkaar in gesprek brengen 14

2.3 Burgerparticipatie & inclusie 14
- Ondersteuning Adviesraad Toegankelijkheid 14
- Ontwerpsessie overgang Wmo 14
- Coronapersconferentie in klare taal 15
- Waarde van ons opiniepanel 15
- Toegankelijkheid stemlocaties 15

2.4 Goede zorgvoorzieningen voor iedereen 16
- Zorglandschap in Drenthe 16
- Lobby Nedersaksenlijn 17
- Common Care: zorg over de grens? 18
- Beschikbaarheid acute nachtzorg 18
- Eén aanspreekpunt voor alle vragen rondom LVB 19

2.5 Positieve Gezondheid & gezondheidsbevordering 20
- Positieve Gezondheid: onze missie 20
- Regiegroep Positieve Gezondheid 20
- Persoonlijke Gezondheidsomgeving 20
- Eenzaamheid onder jongeren 21
- Drenthe Samen Gezond in Beweging 21

3. DE BLIK VOORUIT 23
- Jeugdparticipatie in Assen 23
- Vertrouwenspersonen Jeugd: stabiliteit en social media 23
- Onafhankelijk cliëntondersteuner nóg beter in beeld 23
- Gezondere leefstijl in Assen 23
- 35 jaar Zorgbelang Drenthe 23
- Vertrek Jan van Loenen

Portret Jan van Loenen, bestuurder-directeur Zorgbelang Drenthe 24

1. Zorgbelang Drenthe – midden in de (Drentse) maatschappij

De zeepkist op!
Met de inwoners van Drenthe in gesprek, horen wat er leeft, vertellen hoe ze verder geholpen kunnen worden: het is de kern van ons werk. Daarom zijn we in 2022 de provincie in getrokken en de zeepkist opgeklommen.
De eerste van de 12 Drentse gemeenten hebben we al bezocht. Thema's als 'toekomst van de zorg' en 'toegankelijkheid van de zorg' brachten we ter sprake. Uit deze bijeenkomsten bleek onder andere dat inwoners er best begrip voor hebben wanneer ze voor goede zorg iets verder moeten reizen, met als voorwaarde dat er een goede ov-bereikbaarheid is. Ook vond een uitwisseling plaats over de toekomst van de zorg: hoe kijken inwoners daarnaar, welke oplossingen zien ze? Een belangrijk thema onder senioren is de toekomstige woon-zorgbehoefte: is er straks voldoende aanbod en welke vormen zijn er?
Dergelijke themabijeenkomsten geven ons als Zorgbelang Drenthe zeer nuttige informatie, inwoners kunnen hun mening geven en hun verhaal vertellen én als organisatie kunnen wij voor het voetlicht brengen wat de wens van de inwoners is. Kortom: Mooi waardevol tweerichtingsverkeer dat we bij verschillende partijen in 2023 gaan voortzetten.

Werkbezoek minister Kuipers aan de provincie
In november 2022 schoof minister Kuipers (VWS) in Emmen aan bij de Drentse Gezondheidstafel, waarvan ook Zorgbelang Drenthe onderdeel uitmaakt. Centraal thema was de toekomst van de acute zorg. Concentratie daarvan – waarvoor plannen bestaan – zou grote gevolgen hebben voor de inwoners van Drenthe. Dat is waar wij een stap naar voren zetten: Zorgbelang Drenthe maakt zich er sterk voor om in de provincie ten minste twee volwaardige afdelingen Spoedeisende hulp (SEH) overeind te houden. Enerzijds om acute zorg bereikbaar te houden voor iedereen, anderzijds omdat de sluiting van een SEH ook gevolgen heeft voor de overige specialismen in het ziekenhuis.
Dat wat we de minister op het hart hebben gedrukt valt als volgt samen te vatten:
1. Luister naar de inwoners van het gebied, haal hun ervaringen op.
2. Blauwdrukken vanuit Den Haag werken niet in Drenthe.
3. Zorgvoorzieningen in een dunbevolkt gebied moeten beschikbaar blijven en evenwichtig zijn verspreid.
4. Zorg voor een goede ov-infrastructuur.
5. Informeer inwoners vooraf en tijdig over belangrijke veranderingen.

De minister heeft toegezegd onze zorgen en aanbevelingen serieus te nemen en mee te wegen in de besluitvorming rond de toekomst van de (acute) zorg.

Zorg in het regeerakkoord
Al jaren neemt de zorg het grootste deel van de rijksbegroting in beslag, inmiddels zo'n derde deel. We moeten het doen met steeds schaarser wordende middelen. Daarom zijn in het regeerakkoord van Rutte IV dan ook stevige keuzes aangekondigd om de zorg beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar te houden. Daarvoor moet een omslag plaatsvinden van ziekte naar gezondheid en meer aandacht worden besteed aan preventie en een gezonde leefstijl. Dit sluit precies aan op het gedachtegoed van Positieve Gezondheid, een werkwijze die Zorgbelang Drenthe volledig in de organisatie heeft geïntegreerd.
Het in 2022 afgesloten Integraal Zorgakkoord (IZA) laat een nadere uitwerking van het toekomstige zorgbeleid zien, maar vraagt op verschillende onderdelen nog om nadere uitwerking. Duidelijk is in elk geval dat partijen in de regio aan zet zijn om invulling te geven aan het IZA. Dat die concrete invulling niet zonder actieve betrokkenheid van (een vertegenwoordiging van) de inwoners kan, is inmiddels onomstreden. Ook daarin kan en zal Zorgbelang Drenthe een cruciale rol spelen.

Onderzoek naar calamiteiten
Steeds vaker wordt Zorgbelang Drenthe betrokken bij een onderzoek naar calamiteiten in de zorg. Specifieke taak hierbij is om het cliëntperspectief binnen het onderzoek te belichten en tot zijn recht te laten komen. In 2022 hebben wij deel uitgemaakt van een onderzoekscommissie die een calamiteit in de (jeugd)hulpverlening onderzocht. Het vertrouwelijke eindrapport is aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) overhandigd.

Problemen in de jeugdzorg onder de aandacht

Toen tijdens Prinsjesdag bleek dat er in de Troonrede noch in de Miljoenennota aandacht was voor de problemen in de jeugdzorg – die ongekend groot zijn – zag Zorgbelang Drenthe zich genoodzaakt hier opnieuw de aandacht op te vestigen.
Het tekort aan professionals in de jeugdbescherming is zo groot dat de veiligheid van sommige kinderen in het geding is. Ook de enorme wachtlijsten voor gespecialiseerde jeugdhulp zijn verontrustend. De noodzaak om de jeugdhulpverlening via een bovengemeentelijk samenwerkingsverband te (re)organiseren wordt steeds aannemelijker.

2. Aan gewerkt en bereikt in 2022

2.1 Ons team & de organisatie

Wisselingen in het team
2022 kenmerkte zich door enige reurigheid in ons personeelsbestand. We hebben van een aantal collega's afscheid genomen maar tegelijkertijd ook nieuwe collega's welkom geheten. Op dit moment zijn we weer op volle sterkte en er liggen genoeg uitdagingen in de zorg waar wij graag onze schouders onder zetten.

Een club gedreven mensen
Het team dat er nu zit is gedreven en relatief jong in ervaringsjaren.
Maar het leren door ervaringen gaat in onze organisatie in sneltreinvaart. De collega's voeden elkaar en zetten een fantastische teamprestatie neer. Er zijn in 2022 weer mooie resultaten geboekt, waarvan dit jaarverslag een goede indruk geeft.

"Ik heb Zorgbelang Drenthe altijd geleid als ondernemer van een organisatie met een maatschappelijke missie."

Bestuurder-directeur
Zorgbelang Drenthe

"Ik werk hier sinds een paar maanden en ben fijn ontvangen. Ik werk niet 'voor' Zorgbelang Drenthe maar 'bij'. Wij zijn de organisatie, dat voelt echt zo."

Financieel kerngezond
In de afgelopen jaren is Zorgbelang Drenthe sterk gegroeid. In vijf jaar tijd is de omzet verdubbeld. De groei is in alle segmenten tot stand gekomen, maar vooral de dienstverlening richting gemeenten is flink uitgebreid. Dat heeft erin geresulteerd dat halverwege het huidige ondernemingsplan (2021 – 2024) de doelstellingen al volledig zijn gerealiseerd. Als gevolg van deze ontwikkelingen is Zorgbelang Drenthe een financieel gezonde stichting.

2.2 Onafhankelijke cliëntondersteuning & vertrouwenswerk

ONAFHANKELIJKE CLIËNTONDERSTEUNING SOCIAAL DOMEIN & WLZ

De weg wijzen in het 'zorgdoolhof'
Inmiddels bieden onze onafhankelijke cliëntondersteuners al in vijf Drentse gemeenten ondersteuning op het gebied van Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning), Jeugdwet en Participatiewet: Aa en Hunze, Coevorden, Noordenveld, Emmen en Tynaarlo. Ook bieden zij in heel Drenthe ondersteuning aan cliënten als zij een indicatie hebben in de Wlz (Wet langdurige zorg). De cliëntondersteuners wijzen inwoners de weg in het doolhof dat de zorg vaak is, ze adviseren en ondersteunen hen waar nodig. Het uitgangspunt daarbij is altijd dat de cliënt zelf de regie houdt.

Toename van vragen
In 2022 is het werk van de cliëntondersteuners – na de ongebruikelijke coronaperiode – 'genormaliseerd'. Met andere woorden: het is drukker geworden, meer mensen klopten bij hen aan met advies- en ondersteuningsvragen. De cliëntondersteuners zien vooral een toename van vragen naar ondersteuning bij het indienen van bezwaarschriften, bijvoorbeeld wanneer een indicatie voor Wmo, Wlz of Wajong niet is afgegeven. Vaak speelt onbegrip en verontwaardiging daarbij een rol: iets wat jaren is toegekend, wordt opnieuw onder de loep genomen en dan afgewezen. Vaak is er onduidelijkheid over de gronden waarop dit besluit is genomen ('we zijn overbelast, waarom is dát niet meegenomen?') of over het gegeven dát er opnieuw een onderzoek wordt gedaan ('er is destijds al onderzoek gedaan, waarom nu wéér een onderzoek?').
Momenteel draait er elders in Nederland een pilot om Wmo-indicaties voor langere tijd af te geven. Wij hopen dat meer gemeenten hierin gaan volgen, want de jaarlijkse of tweejaarlijkse indicatie drukt merkbaar op mensen. Elke keer worden ze weer geconfronteerd met hun problematiek en verkeren ze in onzekerheid of de indicatie wel wordt afgegeven.

Overgang Wmo naar Wlz problematisch
Wanneer mensen overgaan van de Wmo naar de Wlz, gaat dit vaak gepaard met onduidelijkheden. Belangrijk hierin is dat professionals – bijvoorbeeld vanuit de thuiszorg – hun cliënten tijdig informeren wanneer de overstap naar Wlz aanstaande is. Duidelijke informatie (wat betekent dit voor de cliënt, wat zijn de consequenties en mogelijkheden?) helpt om onzekerheid te voorkomen en de cliënt hierop voor te bereiden. Onze cliëntondersteuners kunnen hierin ondersteunen.
De cliëntondersteuners merken dat het beeld dat mensen – cliënten én professionals – hebben van de Wlz vaak niet klopt. Zo zijn cliënten soms bang dat ze niet meer thuis kunnen blijven wonen. De cliëntondersteuners zijn daarom actief in het voorlichten van inwoners en zorgprofessionals over de Wlz en hoe zij in dat proces kunnen ondersteunen.

"Wij hebben maar één belang en dat is het belang van de inwoner."

Onafhankelijk cliëntondersteuners
Zorgbelang Drenthe

2. Aan gewerkt en bereikt in 2022

"Landelijk overleggen we met vakgenoten over de vraag: hoe kunnen we tóch die cliëntondersteuning bieden, al is er weinig budget? Hoe gaan we zuinig om met onze tijd en blijven we toch kwaliteit leveren?."

Onafhankelijk cliëntondersteuners
Zorgbelang Drenthe

Plafond aan cliëntondersteuning voor mensen met een Wlz-indicatie
De mogelijkheid om gebruik te maken van cliëntondersteuning – een wettelijk recht – is budgettair begrenst door het Zorgkantoor. Dit had als gevolg dat onze cliëntondersteuners in december 2022 – vanwege de toegenomen vraag en soms complexere problematiek – al aan het plafond zaten: het beschikbaar gestelde budget was op. Er zat niets anders op dan geen nieuwe cliënten meer aan te nemen en hen door te verwijzen naar het Zorgkantoor.

GGZ-ondersteuning vraagt aandacht
In 2021 kwam een nieuwe specifieke groep in aanmerking voor cliëntondersteuning Wlz: Wlz-cliënten met een GGZ-achtergrond. In 2022 kwamen dan ook vanuit deze groep ondersteuningsvragen bij onze cliëntondersteuners. Die merken dat deze vorm van ondersteuning meer tijd en aandacht vraagt – vanwege de vaak complexe problematiek en vanwege de afspraak dat collega's elkaar bij dergelijke afspraken regelmatig vergezellen. Ze houden elkaar scherp in onder andere het bepalen van de grenzen van hun werk: wat kunnen wij doen in deze hulpvragen en waar begint de taak van de hulpverlener?

Er is een trend gaande dat cliënten met complexe problematiek – waaronder Wlz-cliënten met een GGZ-achtergrond – bij de onafhankelijke cliëntondersteuner terecht komen. Om deze doelgroep van dienst te kunnen zijn, zijn er landelijke pilots met zogenaamde gespecialiseerde onafhankelijke cliëntondersteuners (GOCO's).
Mogelijk neemt Zorgbelang Drenthe in de toekomst hier ook deel aan.

De boer op met de cliëntondersteuning
Omdat de coronapandemie onze cliëntondersteuners dwong om op afstand te blijven, hebben zij in 2022 weer de ruimte gepakt om met zichzelf en het werk dat ze doen de boer op te gaan. Zo gaven ze voorlichting aan teams binnen gemeenten en aan zorgmedewerkers, organiseerden ze informatieavonden voor mantelzorgers over de gevolgen van de Wlz, stonden ze op informatiemarkten en legden ze contact binnen ziekenhuizen met onder andere transferverpleegkundigen. Inwoners moeten in onze optiek weten dat ze recht hebben op onafhankelijke cliëntondersteuning. Daarnaast maakt de kennisoverdracht door onze cliëntondersteuners hen meer bewust en zelfredzaam.

"Dat de cliënt zelf weer verder kan, daar doen we het voor. Wij zijn er maar tijdelijk."

SPREKENDE VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

Succes met hulphond
In 2021 deed een echtpaar met een meervoudig gehandicapt kind een aanvraag voor de opleiding van een hulphond. Een intensief traject volgde om – na afwijzing van deze aanvraag bij de Wmo – toch middelen te vinden om de opleiding te financieren. Dit lukte door samenwerking tussen de ouders en één van onze cliëntondersteuners. In juni 2022 kwamen er opnieuw foto's op ons kantoor binnen van het kind met de hond, vergezeld van een dankbaar verhaal om te vertellen hoe goed het ging.

Verhuisd naar een fijne plek
'Ik verhuizen? Dat gaat volgens mij niet lukken', was de gedachte van één van onze cliënten. Want het krijgen van een urgentie is doorgaans zeer moeilijk, een proces waarin de cliëntondersteuner haar bijstond. En hoewel het niet zonder slag of stoot ging, is het uiteindelijk toch gelukt om een geschikte plek te vinden. Inmiddels is de cliënt verhuisd en erg tevreden: '2023 wordt mijn jaar!', haar opgeluchte reactie.

Helemaal op haar plek
Ouders van wie de dochter in een zorginstelling woonde, klopten aan bij onze cliëntondersteuners. De samenwerking met de instelling verliep niet soepel en ze vroegen ondersteuning bij de gesprekken die ze daarover wilden voeren met de hulpverleners. Toen uit deze gesprekken bleek dat verhuizen voor de dochter het beste zou zijn, heeft de cliëntondersteuner ook in dat traject ondersteund. Inmiddels is de dochter volledig op haar (nieuwe) plek en hebben de ouders een rustig en veilig gevoel.

2. Aan gewerkt en bereikt in 2022

"Die vertrouwensband opbouwen is belangrijk maar neemt tijd. Zeker bij jongeren met een geschiedenis van weinig vertrouwen. Dat kan al in kleine dingen zitten: je afspraken nakomen en doen wat je belooft. Het is mijn werk, zeg ik dan: wat jij mij vertelt, behandel ik vertrouwelijk."

Vertrouwenspersoon Jeugd, Zorgbelang Drenthe

VERTROUWENSWERK JEUGD

Een pittig jaar & goede vindbaarheid
Voor de vertrouwenspersonen Jeugd was 2022 een pittig jaar. De werkdruk was hoog, enerzijds door de wisselingen in het team, anderzijds door een toename van het aantal te bezoeken locaties en de daaruit voortkomende vragen van jongeren. Immers: alle jongeren in Drenthe die vallen onder de Jeugdwet, kunnen aankloppen bij onze vertrouwenspersonen Jeugd. Die jongeren weten de vertrouwenspersonen steeds beter te vinden, wat een goede ontwikkeling is.

Profileren & projecten, maar…
Naast het vertrouwenswerk pakken de vertrouwenspersonen waar mogelijk ook inhoudelijke projecten op om het perspectief van de jeugd mee te nemen in (de uitvoering van) beleid. Een voorbeeld daarvan is Jeugdparticipatie in Assen, waarover verderop meer. Ook op de verdieping en verbreding van het vertrouwenswerk wordt ingezet door deelname aan projecten vanuit het AKJ/Jeugdstem (Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg). Maar het vertrouwenswerk gaat altijd voor bij onze vertrouwenspersonen.

Soorten vragen
Waarvoor jongeren de vertrouwenspersonen in 2022 vooral voor inzetten was voor het inwinnen van advies in specifieke situaties: 'wat mag ik in deze situatie doen, mag ik het noodnummer bellen?', 'onze mobiele telefoons worden regelmatig ingenomen, mag dat wel?' of 'de sfeer op de groep voelt niet goed, wat moet ik nu doen?'.

De vertrouwenspersoon gaat daarover het gesprek aan met de jongere en – wanneer de jongere dat wil – met de groepsleiding. Al is soms het verhaal vertellen, een luisterend oor vinden en advies krijgen al genoeg.
Ook ouders kwamen in 2022 weer bij de vertrouwenspersonen, onder andere met klachten over jeugdbeschermers en jeugdbeschermingsmaatregelen. De vertrouwenspersonen vervullen in dat traject een ondersteunende rol.

Project 'Geweld in de jeugdzorg'
Voor het project 'Geweld in de jeugdzorg' zijn door VWS middelen beschikbaar gesteld nadat onderzoekscommissie De Winter tot de conclusie was gekomen dat de overheid onvoldoende heeft gedaan om geweld in de jeugdzorg te voorkomen. Met dit project wil de overheid dan ook inzetten op vroegtijdige signalering en het voorkomen van geweld. Vertrouwenspersonen kunnen als geen ander invulling geven aan deze signalering. Deze taak namen zij als vanzelfsprekend al op zich, maar krijgt met dit project een duidelijker plek binnen de jeugdzorg. Zo kunnen ze nog beter een bijdrage leveren aan hetgeen ze zien gebeuren in de praktijk.
Het begint met het gesprek over het – vaak best spannende – onderwerp. De vertrouwenspersonen maken daarom geweld expliciet bespreekbaar met professionals en met jongeren: waar ligt de grens, wat doet het met je wanneer er iets gebeurt, wat kun je dan doen?
Ook is het doel van dit project om de aangiftebereidheid te vergroten en daarin drempels voor jongeren weg te nemen. Het begeleiden van jongeren bij het doen van aangifte is inmiddels een extra taak van de vertrouwenspersonen. In 2022 is een jongere al vanuit Zorgbelang Drenthe ondersteund bij een aangifte.

Jeugdparticipatie Assen
Jeugdigen die te maken krijgen met jeugdhulp, bevinden zich vaak in een kwetsbare situatie. Daarom is het voor deze doelgroep extra belangrijk dat zij op een zo prettig mogelijke manier worden ondersteund en geholpen. Om dit te bereiken is het van belang om inzicht te hebben in de ervaringen en behoeften van jeugdigen ten aanzien van de ontvangen jeugdhulp. Immers: de jeugdigen die in hun dagelijks leven te maken hebben met en soms afhankelijk zijn van jeugdhulp, kunnen het beste onder woorden brengen hoe zij die hulp ervaren. Zij beschikken over essentiële informatie die nodig is om de dienst- en zorgverlening nog eens beter te laten aansluiten bij de behoeften van hen die daar gebruik van (gaan) maken. En om beleid rondom de jeugdhulp aan te scherpen.

De gemeente Assen vindt het belangrijk om rechtstreeks van deze jongeren te horen of de professionals van de gemeente – samen met de uitvoerende organisatie – de goede dingen doen en of deze zaken goed en prettig worden uitgevoerd. De gemeente Assen heeft Zorgbelang Drenthe gevraagd te ondersteunen bij het organiseren van deze actieve participatie van jongeren die te maken hebben (gehad) met jeugdhulp.
Vanuit deze vierjarige opdracht worden jongeren begeleid om hun verhaal niet alleen te delen met uitvoerders van jeugdhulp binnen de gemeente, maar ook met beleidsmedewerkers, het college van B&W en de gemeenteraad.

"Wij staan echt naast de jongeren."

"Het is niet aan ons om een oordeel te vellen over wat we tegenkomen, maar we kunnen het er wel over hebben: hoe kan voorkomen worden dat dit weer gebeurt? We signaleren meer dan we hadden verwacht."

2. Aan gewerkt en bereikt in 2022

ONAFHANKELIJKE KLACHTENFUNCTIONARIS

Partijen met elkaar in gesprek brengen
Zorgbelang Drenthe biedt organisaties de dienst onafhankelijke klachtenfunctionaris (OKF) aan.
De onafhankelijke klachtenfunctionarissen die aan ons zijn verbonden, hebben ook in 2022 weer klachten en punten van onvrede op weten te lossen door partijen met elkaar in gesprek te brengen, de situatie te verhelderen en de partijen te verbinden.
Daarnaast hebben we voor drie organisaties een tweedelijns klachtopvang georganiseerd. Wordt een klacht niet naar tevredenheid van betrokkenen opgelost volgens de gebruikelijke procedure van de organisatie, dan kan een beroep worden gedaan op onze onafhankelijke klachtenfunctionarissen.

2.3 Burgerparticipatie & inclusie

Ondersteuning Adviesraad Toegankelijkheid
'Ervaringsdeskundigen zouden mee moeten denken over de toegankelijkheid van voorzieningen in de provincie', was de gedachte bij het installeren van de Adviesraad Toegankelijkheid in 2021. Deze raad, gevormd door mensen met een beperking, heeft dan ook als taak om de provincie te adviseren over het verbeteren van toegankelijkheid in brede zin binnen Drenthe. Dat was een taak waar ze in moesten groeien, zodat Zorgbelang Drenthe werd gevraagd hen bij die advisering te ondersteunen.
Met als resultaat: een heldere visie op de eigen missie en taakstelling én een viertal adviezen die zijn overhandigd aan de gedeputeerde. Deze adviezen betroffen onder meer de toegankelijkheid van het provinciehuis, de website van het Drents parlement, het busstation in Assen en het fietspadennetwerk in Drenthe. Drenthe is de enige provincie die momenteel samenwerkt met een dergelijke adviesgroep, die al een positie begint te krijgen binnen de provincie. Zo heeft het Drents Museum zich inmiddels structureel verbonden aan de Adviesraad: gaan ze voortaan iets verbouwen of richten ze een nieuwe expositie in, dan toetst de Adviesraad de toegankelijkheid daarvan.

Ontwerpsessie overgang Wmo
Via verschillende wegen signaleerden we bij Zorgbelang Drenthe dat het voor mensen ingewikkeld en problematisch kan zijn om langdurige zorg aan te vragen (op basis van de Wlz), zeker wanneer zij al ondersteuning vanuit de Wmo ontvangen. Vragen als 'mijn zorgvraag verandert, hoe moet ik dat regelen?' blijken lastig te beantwoorden en geven veel onzekerheid. Daarom vroeg de werkgroep die zich bezighoudt met de zorg voor Drentse ouderen ons in kaart te brengen waar mensen nu precies tegenaan lopen en op welke manier ze daarover informatie willen ontvangen.
Daarop hebben wij een ontwerpsessie met inwoners georganiseerd. Mensen blijken vooral behoefte te hebben aan overzicht: wie in het proces doet wat, waarvoor moet ik bij wie terecht? Verder gaven ze aan dat het duidelijk moet zijn wat de gevolgen zijn wanneer iemand zorg krijgt vanuit de Wlz en niet langer vanuit de Wmo: wat is het verschil in eigen bijdrage, hoe zit het met het persoonsgebonden budget, kan thuiszorg ook vanuit de Wlz worden ingezet? De manier waarop ze deze informatie tot zich zouden willen nemen is via een folder en / of een informatiefilmpje. In 2023 zullen wij deze communicatiemiddelen daadwerkelijk gaan ontwikkelen samen met een groep ervaringsdeskundige inwoners.

Coronapersconferenties in klare taal
In de uitlopers van de coronapandemie werd begin 2022 nog een persconferentie gehouden door onze premier en minister van VWS. Dergelijke persconferenties blijken voor bepaalde doelgroepen lastig te volgen. Om ervoor te zorgen dat iedereen – bijvoorbeeld ook laaggeletterden – konden begrijpen wat hierin werd verteld, hebben wij op de website van Zorgbelang Drenthe de inhoud in 'klare taal' weergegeven.

Waarde van ons opiniepanel
Het Zorgbelang Drenthe opiniepanel is één van onze manieren om de inwoners een stem te geven en de (toegankelijkheid van) zorg in Drenthe te verbeteren. Ook in 2022 is het opiniepanel weer een aantal keren ingezet. Tegelijkertijd hebben we de panelleden gevraagd naar hun mening en oordeel over het opiniepanel. Een samenvatting van hun reacties:

- *"Belangrijk om mee te denken en te praten over ontwikkelingen in de zorg."*
- *"Ik help graag mee om inzicht te vergaren."*
- *"Zo kan ik een kleine bijdrage leveren aan de gezondheidszorg."*
- *"Ik denk graag als 'veelgebruiker' van de zorg mee als er verbeteringen in de gezondheidszorg kunnen worden aangebracht."*

Toegankelijkheid stemlocaties
Kan iedereen die wil stemmen, zelfstandig een stem uitbrengen? Worden de gestelde eisen aan de toegankelijkheid van stembureaus daadwerkelijk nageleefd? Een korte flitspeiling van Zorgbelang Drenthe tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 wees uit dat verbeteringen mogelijk zijn. Zo ontbrak bij een aantal stembureaus een stoel met leuning voor de wachtende kiezers, was in sommige plaatsen binnen 100 meter geen invalidenparkeerplaats of ontbrak een verlaagde stemplank voor mensen in een rolstoel.
Maar, zo was de eindconclusie van de respondenten, de gemeenten hebben het 'best goed' gedaan. Over het geheel genomen was men tevreden. De uitkomsten van deze flitspeiling zijn door ons globaal onder de maatschappelijke aandacht gebracht. In maart 2023 zullen wij tijdens de verkiezingen voor de Provinciale Staten opnieuw aandacht hebben voor de toegankelijkheid van de stembureaus.

BURGERS IN DE BOARDROOM: 'ANDERS KIJKEN, SAMEN DOEN'

'Burgerparticipatie is cruciaal voor het draagvlak en succes van projecten omtrent de Juiste Zorg op de Juiste Plek (JZOJP). Het is van groot belang om het perspectief van zij die zorg nodig (gaan) hebben te betrekken bij de herinrichting van zorgpaden', lichtte minister Helder (Langdurige Zorg en Sport) het onderzoeksrapport 'Burgers in de boardroom – anders kijken, samen doen' toe. Een visie die Zorgbelang Drenthe op het lijf is geschreven en dan ook ten volle onderschrijft.

Het doel van het onderzoek – dat door minister Helder is aangeboden aan de Tweede Kamer – is te komen tot bouwstenen waarmee burgers laagdrempeliger en structureler kunnen worden betrokken bij regio-aanpakken waar het gaat om JZOJP. Zorgbelang Drenthe spreekt de uitdrukkelijke wens uit dat de parlementsleden serieus werk gaan maken van de aanbevelingen.

"Het mooie aan mijn werk vind ik dat wij ervoor zorgen dat de inwoners worden meegenomen in alle ontwikkelingen. Dat wij de inwoners van Drenthe een stem geven. Want niet alles wat wordt bedacht en ontwikkeld, sluit aan bij de mensen waarvoor het is bedoeld."

Projectmedewerker
Zorgbelang Drenthe

2.4 Goede zorgvoorzieningen voor iedereen

Zorglandschap in Drenthe
Het zorglandschap in Drenthe is al jaren onverminderd een onderwerp dat hoog op onze agenda staat. Het grootste probleem op dit moment en in de toekomst is het personeelstekort. Als gevolg daarvan zijn er al een aantal afdelingen in Drentse ziekenhuizen – waaronder SEH's en OK's – gesloten. Daarnaast speelt uiteraard ook de financiële houdbaarheid een belangrijke rol: is de zorg nog betaalbaar, waar besteden we de beperkte middelen aan?. Ook de maatschappelijke houdbaarheid staat onder druk: hoe houden we kwalitatief goede zorg beschikbaar en bereikbaar voor onze inwoners? Onze focus ligt op dat laatste. En al kunnen we als Zorgbelang Drenthe het zorginfarct – waar op momenten al sprake van is – niet direct beïnvloeden, we kunnen wel een bijdrage leveren aan het remmen van de groei van de toekomstige zorgvraag. Denk daarbij aan preventie en de integratie in de provincie van Positieve Gezondheid (waarover meer in § 2.5).

VERS VAN DE PERS
UMCG BEHOUDT KINDERHARTCENTRUM

Het is een discussie die al zo'n 30 jaar sluimert en de afgelopen jaren tot een climax is gekomen: welke twee (van de vier) ziekenhuizen in Nederland behouden de afdeling kinderhartchirurgie? Deze keuze is noodzakelijk vanwege het relatief lage aantal complexe operaties dat in deze kinderhartcentra wordt uitgevoerd. Uiteraard heeft Zorgbelang Drenthe samen met Zorgbelang Groningen en Friesland én met de provincies veelvuldig gepleit voor het behoud van deze specialisatie in Noord Nederland.

In februari 2023 was de kogel door de kerk: naast het Erasmus MC in Rotterdam kan het UMCG erop rekenen haar kinderhartcentrum te kunnen behouden. Met nog een slag om de arm, aangezien de Tweede Kamer nog akkoord moet geven op dit voorgenomen besluit.
In ieder geval is dit een belangrijke stap in het bereikbaar houden van goede zorg in Noord Nederland.

Lobby Nedersaksenlijn
Een goede infrastructuur is eveneens een manier om zorg bereikbaar te houden voor inwoners van een dunbevolkte provincie als Drenthe. Daarom heeft Zorgbelang Drenthe een rol vervuld in de lobby voor de Nedersaksenlijn. Dit treintraject verbindt Groningen en Enschede in de toekomst met elkaar, mits het ontbrekende stuk spoor tussen Stadskanaal en Emmen wordt aangelegd. Langs deze spoorlijn ligt een aantal streekziekenhuizen die onmisbaar zijn in het leveren van minder complex zorg. Hiervoor hield Zorgbelang Drenthe een pleidooi richting lokale, provinciale en landelijke politici. Eind 2022 is een bidbook aan de Tweede Kamer aangeboden, wat heeft geleid tot het opnemen van het ontbrekende tracé in de landelijke investeringsplannen.

"Als de Nedersaksenlijn er niet komt dan ontstaat in Oost-Groningen, Zuid- en Oost-Drenthe een zorgwoestijn. Een dusdanige verschraling dat mensen hier niet meer willen blijven wonen."

Bestuurder-directeur
Zorgbelang Drenthe

2. Aan gewerkt en bereikt in 2022

Common Care: zorg over de grens?
Hoewel ziekenhuizen regionaal en landelijk moeten samenwerken om de wachtlijsten te bekorten, kunnen veel patiënten er tevens bij gebaat zijn wanneer naar de mogelijkheden over de grens wordt gekeken. Het meerjarig project Common Care richt zich op deze 'zorg over de grens'.
Zorgbelang Drenthe deed binnen dit project onderzoek naar de gevolgen van (langdurig) op een wachtlijst staan. Daaruit bleek dat mensen veelal negatieve gevolgen ondervinden: meer pijn, minder mobiliteit en toegenomen stress. Een ander pijnpunt is dat wachtlijstbemiddeling niet proactief door zorgverzekeraars wordt aangeboden, een patiënt moet zelf naar deze mogelijkheid vragen. Is er wél sprake van wachtlijstbemiddeling dan wordt een behandeling zelden over de grens gepland. Terwijl behandelingen in Duitsland door Nederlandse patiënten juist hoog worden gewaardeerd.
Obstakels voor inwoners van Drenthe in deze 'zorg over de grens' zijn de taalbarrière en de beperkte vergoeding door de zorgverzekeraar. Dit laatste komt door het verschil in organisatie van zorg en bijbehorende zorgkosten tussen Nederland en Duitsland.

Dat het toch tot aanbeveling strekt om nauwer met ziekenhuizen in Duitsland samen te werken bleek uit het evaluatieonderzoek dat wij hielden onder patiënten die in het UMCG een knieoperatie hadden ondergaan en in een Duitse kliniek het revalidatietraject ingingen. Uit de gesprekken met deze patiënten bleek dat zij de revalidatie als zeer intensief hebben ervaren, maar ze waren sneller op het gewenste niveau dan wanneer ze in Nederland hadden gerevalideerd. Ze waren kortom sneller weer op de been.

De eindconclusie van ons aandeel in het Common Care project – dat in 2022 is afgerond – is: mensen zijn best bereid een behandeling over de grens te ontvangen, wanneer dat een verkorting van de wachttijd inhoudt. Maar met name de vergoeding van deze zorg vormt een grote barrière.

Beschikbaarheid acute nachtzorg
In de nacht zijn er soms in dezelfde wijk meerdere thuiszorgmedewerkers van verschillende zorginstellingen in de weer. 'Dat kan efficiënter', dachten deze instellingen en zij besloten de handen in elkaar te slaan en te gaan samenwerken op het gebied van acute nachtzorg.
Zorgbelang Drenthe deed daarop onderzoek onder de cliëntenraden van deze organisaties met de vraag: wat vinden jullie ervan wanneer er voor de acute nachtzorg een zorgmedewerker van een andere organisatie aan het bed staat? Daaruit kwam naar voren dat men daar in principe geen problemen mee heeft, mits dit goed wordt gecommuniceerd en cliënten zich niet 'overvallen' voelen.
Een grijs gebied in deze samenwerking vormen jongere mensen die hulpbehoevend zijn: zij willen het liefst zelf bepalen wanneer ze naar bed worden geholpen. Daarmee vallen ze niet binnen de planbare zorg maar ook is het geen directe acute zorg. Dit is dus een groep waar aandacht voor moet zijn, zo hebben wij aangegeven bij de samenwerkende zorginstellingen.

Eén aanspreekpunt voor alle vragen rondom LVB
In 2018 deed Zorgbelang Drenthe in de gemeente Coevorden onderzoek naar de manier waarop dagbesteding is geregeld voor mensen met een (licht) verstandelijke beperking (LVB) én hoe dit beter zou kunnen. In 2022 hebben wij een vervolg op dit onderzoek afgerond met als hoofdvraag: hoe haalbaar is het inrichten van een laagdrempelige voorziening – één loket – waar mensen met een LVB en hun naasten terecht kunnen met ál hun vragen over de dagbesteding?
Daaruit bleek dat het als problematisch wordt ervaren om dagbesteding aan te vragen voor iemand met LVB, helemaal wanneer er sprake is van een overgangssituatie van Wmo naar Wlz. Cliënten en verwanten worden van het kastje naar de muur gestuurd, weten niet waar ze aan toe zijn. Eén centraal aanspreekpunt lijkt daarin een goede oplossing – een rol die bijvoorbeeld een onafhankelijke cliëntondersteuner zou kunnen vervullen. Daarnaast helpt ook een betere onderlinge samenwerking tussen professionals en instanties rondom dagbesteding voor mensen met een LVB. Dit zijn de belangrijkste aanbevelingen die Zorgbelang Drenthe in haar eindrapport heeft opgenomen.

"Een andere medewerker in de nacht wanneer ik bijvoorbeeld ben gevallen? Als ik maar weet dat het vertrouwd is. Ik weet ook wel dat die mensen het allemaal heel druk hebben…"

2. Aan gewerkt en bereikt in 2022

2.5 Positieve Gezondheid & gezondheidsbevordering

Positieve Gezondheid: onze missie
Een aantal jaren geleden besloten wij als Zorgbelang Drenthe het tot onze missie te maken om het gedachtegoed van Positieve Gezondheid te integreren in Drenthe. Met als doel de (ervaren) gezondheid van de inwoners van de provincie te bevorderen. Positieve Gezondheid is sindsdien verweven in alles wat we doen.
Zo hebben we in 2022 workshops en presentaties gegeven aan professionals, om hen gereedschap in handen te geven om Positieve Gezondheid in hun werk toe te kunnen passen. Denk daarbij aan zorgprofessionals maar ook aan beleidsmedewerkers Sociaal domein van de Provincie. Bij de hogeschool NHL Stenden worden momenteel gesprekken gevoerd over het geven van gastcolleges Positieve Gezondheid aan onze toekomstige professionals.

Regiegroep Positieve Gezondheid
Het remmen van de groei van de toekomstige zorgvraag is een belangrijke opgave die we binnen de provincie oppakken. Zorgbelang Drenthe neemt daarom – vanuit de Drentse Gezondheidstafel – actief deel aan de Regiegroep Positieve Gezondheid. Binnen deze regiegroep worden concrete gezondheidsdoelen voor de langere termijn geformuleerd. In het realiseren van deze doelen wordt samengewerkt door ziekenhuizen, huisartsen, GGD, gemeenten en zorgverzekeraar. Hoewel deze laatste partij de meeste baat heeft bij een gezondere populatie, houdt zij vooralsnog vast aan haar traditionele inkooprol. Dit staat de gewenste omslag naar gezondheid als uitgangspunt nog enigszins in de weg. Desondanks hoopt de regiegroep op termijn een doorbraak te realiseren richting Positieve Gezondheid.

Persoonlijke Gezondheidsomgeving
Het is inmiddels operationeel: de Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO). Het systeem waarmee mensen zelf inzicht hebben in hun gegevens rondom gezondheid, ziekte en behandelingen. Maar ook kunnen ze er hun eigen gezondheidsproces in bijhouden – middels bijvoorbeeld een dagboek of medicatielijst – wat een stuk eigen regie geeft.
Zorgbelang Drenthe heeft in 2020 onderzocht – samen met
Zorgbelang Brabant|Zeeland – hoe mensen willen leren om te gaan met een PGO. Hoe werkt zoiets precies en hoe kies je voor een PGO? De uitkomsten van dit onderzoek hebben wij in 2022 in een workshop verwerkt én we hebben de train-de-trainerversie daarvan vormgegeven die kan worden ingezet om inwoners mee te nemen in het bijhouden van hun eigen PGO. Deze 'kant-en-klaarpakketten' zijn inmiddels gepubliceerd en vrij te gebruiken door iedereen.
In 2023 probeert Zorgbelang Drenthe – in samenwerking met andere partners binnen het PGO Netwerk Noord – het gedachtegoed van Positieve Gezondheid te koppelen aan het gebruik van een PGO.

Positieve Gezondheid

Mensen zijn niet hun aandoening. Toch focussen we daar in de zorg doorgaans wel op. Alle aandacht gaat uit naar hun klachten en gezondheidsproblemen, en hoe we die kunnen oplossen. Positieve Gezondheid kiest een andere invalshoek. Het accent ligt niet op ziekte. Maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt.

Machteld Huber (grondlegger Positieve Gezondheid)

Eenzaamheid onder jongeren
Het taboe rond eenzaamheid onder jongeren doorbreken en jongeren elkaar daarin laten helpen, dat was het doel van het samenwerkingsproject 'Jongeren voor Jongeren tegen Eenzaamheid in Noordenveld'.
Binnen deze samenwerking nam Zorgbelang Drenthe het Gildenproject op zich, waarin 'grijs en groen' (senior en jeugd) met elkaar in gesprek gingen. Samen met jongeren die via het welzijnswerk in beeld waren gekomen, hebben wij een interviewleidraad opgesteld met onderwerpen die gelinkt waren aan eenzaamheid. Tevens kregen de jongeren van ons een interviewtraining. Op basis daarvan ging 'groen' in gesprek met 'grijs'. Dit leverde de jongeren merkbaar iets op: ze vonden het interessant te horen dat eenzaamheid vroeger ook voorkwam en hoe men er toen mee omging. Andersom durfden zij ook aan de senioren hun verhaal te vertellen. Senioren die op hun beurt weer met veel belangstelling luisterden naar 'de wereld van nu'. Dit resulteerde in levensverhalen die, als minikronieken, op film zijn vastgelegd. In 2023 wordt het project afgesloten en worden de resultaten ervan gedeeld.

Drenthe Samen Gezond in Beweging
De bevolking van Drenthe heeft meer dan gemiddeld te maken met gezondheidsproblemen en -risico's. Zo zijn er grote sociaaleconomische gezondheidsverschillen en is er sprake van een hoge vergrijzing. Als voortvloeisel uit het Meerjarenbeleidsplan Drenthe werken de provincie Drenthe, Zilveren Kruis en Zorgbelang Drenthe samen om het meerjarenprogramma Samen Gezond in Beweging op te stellen. Dit programma zet met name in op gezondheid, preventie en bewegen. Het doel is om gezondheidsverschillen en risicofactoren te verminderen. De eerste stap is gezet, in 2023 wordt dit programma geconcretiseerd.

3. De blik vooruit

2023, we zitten er natuurlijk al middenin. Werkzaamheden en projecten zijn als vanzelfsprekend met dezelfde motivatie en werkdynamiek voortgezet. Elke dag dient zich weer iets nieuws aan: maatschappelijke ontwikkelingen om op in te springen; ingrijpende gebeurtenissen binnen de zorg die impact hebben op onze mensen; cliënten die de weg even kwijt zijn in het regeldoolhof…
Met soms een pas op de plaats om vooruit te kijken. Wat zijn onderwerpen die er dit jaar uitspringen?

Jeugdparticipatie in Assen
Eerder in dit jaarverslag noemden we al de opstart van het initiatief om jongeren in Assen een stem te geven waar het de kwaliteit van de jeugdzorg betreft. Wat ons betreft een zeer belangrijke stap, die tevens mogelijkheden kan bieden in andere gemeenten.

Vertrouwenspersonen Jeugd: stabiliteit en social media
Na een formatief roerig jaar, hebben onze vertrouwenspersonen Jeugd het doel om weer stabiliteit te creëren in hun groepsbezoeken. Om zo de regelmaat van bezoeken te borgen en daarnaast ruimte te nemen voor deelname aan verdiepende projecten.
Daarnaast willen ze inzetten op hun benaderbaarheid via social media. Immers: de vertrouwenspersonen zijn er ook voor jongeren die te maken hebben met ambulante jeugdhulp. Deze jongeren benaderen de vertrouwenspersoon Jeugd nu nog weinig. Social media kan daarin een laagdrempelig kanaal zijn.

Onafhankelijke cliëntondersteuner nóg beter in beeld
Ook de onafhankelijk cliëntondersteuners willen hun werkzaamheden nog beter in beeld brengen. Er is nog te weinig bekend over de ondersteuning die zij kunnen bieden en de problemen waar cliënten tegenaan kunnen lopen. Zo zullen de onafhankelijke cliëntondersteuners in 2023 actuele thema's ter sprake brengen in verschillende gremia in de provincie en gaan ze gastcolleges geven aan zorgstudenten.

Gezondere leefstijl in Assen
Wij hebben ons verbonden – voor ten minste negen jaren – aan een project om in de gemeente Assen bij te dragen aan een gezondere leefstijl en de aanpak van obesitas. Onze rol daarin is om helder te krijgen: wat heeft deze doelgroep nodig en hoe kunnen we hen bereiken? Want er is veel schaamte op dit vlak en vaak is er sprake van complexe problematiek.

35 jaar Zorgbelang Drenthe
35 jaren van cliëntparticipatie, een stem geven aan de inwoners van Drenthe, hun belangen te behartigen waar het gaat om de kwaliteit, beschikbaarheid en bereikbaarheid van zorg… Dat gaan we vieren met een symposium op 16 juni 2023, waarin het belang van deze thematiek wordt onderstreept. Tijdens dit symposium presenteren wij de resultaten van een eigen onderzoek onder inwoners van Drenthe, naar hun visie op de toekomst van de zorg.

Vertrek Jan van Loenen
Zorgbelang Drenthe zou Zorgbelang Drenthe niet (meer) zijn wanneer hij niet 17 jaar lang aan het roer had gestaan. Nu neemt Jan van Loenen afscheid. In een interview geeft hij een persoonlijke inkijk in zijn tijd bij onze organisatie. Dit leest u op de volgende pagina's.

Dit is uiteraard slechts een bloemlezing, een indruk van het huidige jaar.
En nu weer aan de slag. Met ons mooie werk.

Samen verder!

Portret van Jan van Loenen, vertrekkend directeur-bestuurder Zorgbelang Drenthe

“Dit werk raakt mij, het is een overtuiging van binnenuit”

Je zou het bijna het einde van een tijdperk kunnen noemen: na 17 jaren neemt Jan van Loenen afscheid als bestuurder-directeur van Zorgbelang Drenthe. Om woorden zit hij niet verlegen, maar toch is enige bescheidenheid hem niet vreemd. Want het mag gezegd: zonder Jan had Zorgbelang Drenthe niet meer bestaan. Een gesprek met de man die de belangen van de inwoners in de haarvaten heeft zitten.

Hij blijft op zijn eigen handelen reflecteren, het werk is op de achtergrond altijd aanwezig. Want wanneer op een zondag in het nieuws een ernstig incident wordt gemeld binnen de jeugdzorg, gaat er bij Jan direct door zijn hoofd ‘wat betekent dit voor mijn mensen, ik ben verantwoordelijk voor hun veiligheid, heb ik voldoende uitgedragen dat ik hen onvoorwaardelijk steun?’. Hij legt uit: “Wij hebben het goede te brengen voor mensen, onveiligheid is gelukkig bij ons geen schering en inslag maar toch moet je er alert op zijn. Het is een dun lijntje. Dat is wat het vak van bestuurder van Zorgbelang Drenthe óók is. Je staat in feite altijd ‘aan’.”

Is dat een belasting?

“Ja, dat is soms wel een belasting. Maar die balans is heel goed, anders houd je het geen 17 jaar vol.
Of mijn thuisfront dat merkt? Jazeker, mijn echtgenoot Nico is zelf verpleegkundige geweest dus die weet wat er in het leven kan voorkomen. Hij kan ‘s avonds wel eens naar mij kijken en zeggen ‘volgens mij zit je te piekeren’. Daarin kennen we elkaar door en door. Maar dat ik gedurende 17 jaar zo’n mooie functie heb mogen bekleden vind ik een hele eer.”

Wat trof jij aan 17 jaar geleden?

“Een organisatie die los zand was. In 2000 had de provincie besloten om allerlei clubjes – belangenverenigingen voor lichamelijk gehandicapten, verstandelijk gehandicapten enzovoorts, allemaal met aparte subsidiestromen – samen nog maar één subsidiepot te geven en te zeggen: jullie moeten met elkaar samenwerken. Met als doel om via belangenbehartiging het beleid te beïnvloeden, ongeacht de beperking of aandoening. Toen ik daar in 2006 aantrad als waarnemend directeur waren het nog stéeds allemaal aparte belangengroeperingen, ieder met hun eigen beleidsmensen en secretarieel medewerkers. Het enige dat hen bond was het gebouw waarin ze zaten. Toen de zittend directeur permanent uitviel was de impliciete boodschap: ‘Jan, red je er maar mee’.”

Wat dacht je: ‘interessant’ of ‘o jee’?

“Dat laatste niet, een organisatie aansturen daar werd ik niet zenuwachtig van. Maar van de inhoud wist ik niks af. Wat hield belangenbehartiging eigenlijk in? Dus zei ik tegen mijn collega’s: ‘voed mij maar’. Toen ontdekte ik al snel: ‘wat is hier nog veel te doen! Wat is de inwoner met de zorgvraag ondergesneeuwd door de machtige dokters en zorgverzekeraar.’ Ik werd echt van binnen geraakt: ‘hier wil ik wel een rol in vervullen’, dacht ik. Ik was na jaren van harde cijfers in het bedrijfsleven op zoek naar een andere invulling aan mijn werkzame leven. Dit appelleerde heel erg aan dat gevoel.”

“De inwoner met de zorgvraag was ondergesneeuwd, ontdekte ik. Toen werd ik echt van binnen geraakt.”

Dat was het begin van Zorgbelang Drenthe zoals het er nu staat. Maar om tot hier te komen, moesten er heel wat obstakels worden overwonnen. Rigoureuze omslagen in de strategie en doorzetten op het moment dat iedereen dacht ‘daar zit geen leven meer in’, toonden de bestuurder Jan van Loenen.

Jij schuwt het niet om de knuppel in het hoenderhok te gooien. Wat was zo’n moment?

“Toen ik aantrad als directeur heb ik gezegd, met alle medewerkers aan tafel: ‘ik vind Zorgbelang Drenthe eigenlijk een soort HEMA: de warme worsten liggen naast de beha’s en die weer naast de kaarsen. Maar ik weet nooit waarvoor ik nou naar de HEMA zou moeten.’ Dat werd me niet geheel in dank afgenomen, maar er kwam wel een bewustwording op gang: ‘zit er misschien iets in, wat die vent van buiten zegt?’
Mijn taak was om van de organisatie één geheel te maken, een toekomstvisie te ontwikkelen en een ondernemingsplan op te stellen. Nou, dat laatste was destijds in deze branche een vies woord. Maar een noodzaak was het wel, want de eerste bezuinigingen van de provincie dienden zich aan. De grootste koerswijziging van toen? Dat was dat we besloten: we zijn er voor iedereen, voor alle inwoners van Drenthe die gebruik maken van de zorg. Daarmee bakenden we direct ons werkgebied af: wij hebben verstand van zorg. Dat was duidelijk en dat zijn we gaan uitdragen.”

Zorgbelang Drenthe heeft op het randje van overleven gestaan…

“Zeker. Destijds werd de subsidie door de provincie teruggeschroefd van 100% naar 25%. Dat bracht ons vanzelfsprekend op de existentievraag: ‘hebben wij nog toekomst?’ Daar heb ik welgeteld één slapeloze nacht over gehad, toen dacht ik: ‘we gaan de uitdaging aan, ik trek de stekker er níet uit.’ Daarom zitten we hier nog!”

“Ik heb er welgeteld één slapeloze nacht over gehad. Toen dacht ik: ‘ik trek de stekker er níet uit!’”

Wat heeft jullie doen overleven?

“Héél hard werken. In combinatie met het hebben van een heldere visie en een zekere gunfactor. Want toen we op het randje stonden was de reactie van bijvoorbeeld huisartsen en ziekenhuizen: ‘het kan toch niet dat Zorgbelang Drenthe niet meer bestaat? Wat moeten we dan in Drenthe?’
In de Provinciale Staten was het destijds maar één stem meerderheid die ons lot bezegelde. Toen heb ik het dan ook gepresteerd om een hele tijd geen stap meer in het provinciehuis te zetten, ‘bekijken jullie het allemaal maar’, dacht ik. Uiteindelijk is een deel van de subsidie toch gehandhaafd waardoor we mede hebben kunnen overleven.” (lachend:) Dus ik kom weer graag in het provinciehuis.”

Jullie hebben het ook voor elkaar gekregen overal aan tafel te worden gevraagd: ‘niet vergeten Zorgbelang Drenthe te vragen voor het cliëntperspectief’ is bij veel partijen een vanzelfsprekendheid geworden.

“Dat is heel natuurlijk gegaan, ik heb nooit het idee gehad dat ik als een gek moest gaan netwerken. Op een gegeven moment had ik door dat partijen ons zagen als expert en bij ons iets te halen hadden. Dus in plaats van Zorgbelang Drenthe te verkopen ging ik een goed gesprek aan over de problemen of kwesties waar bijvoorbeeld een gemeente voor stond. Zeker met het takenpakket dat gemeenten na de decentralisatie van 2015 op hun bord kregen, konden wij iets voor hen betekenen. Al was het alleen maar om te klankborden, want ik vind altijd wel iets van iets.”

Heb je behalve die ene nacht, nog weleens vaker wakker gelegen?
"Zeker. Er gebeuren uiteindelijk ook hele heftige dingen. Zoals de maagverkleiningen in 2009 in het ziekenhuis van Emmen, waarna een aantal patiënten waren overleden of blijvend letsel hadden overgehouden. In de onderzoekscommissie hebben we het cliëntperspectief vertegenwoordigd. We hadden daar toen nog geen ervaring in want zo was een onderzoek in Nederland nog nooit uitgevoerd. Dat was heel pittig, we moesten ons onafhankelijk en vertrouwenwekkend verhouden tot de lotgenoten. En ondertussen zwierf RTV Drenthe rond ons pand voor commentaar terwijl ik nog geen mediatraining had gehad. Wat dat betreft ben ik net Pippi Langkous: ik heb het nooit gedaan dus ik denk dat ik het kan."

Heb je wel eens gedacht in die 17 jaar 'ik stop'?
(stellig:) "Ja."

Gedacht: ik ga iets heel anders doen? Je houdt van koken…
"Zeker! Maar ik ben een doorzetter en geen wegloper, de balans is altijd doorgeslagen naar de positieve kant. En dat koken moet ik vooral houden bij een hobby."

Een ander belangrijk ijkpunt in het bestaan van Zorgbelang Drenthe is het besluit geweest om het gedachtegoed van Positieve Gezondheid te integreren in de complete werkwijze van de organisatie. Jan doorleefde deze visie zodanig dat hij het – onbedoeld – ook in zijn privéleven toepaste.

Je hebt een ongeluk gehad, wat was daarvan de impact?
"Ik werd in 2015 aangereden, kort nadat ik kennis had genomen van het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Ik heb een engeltje op mijn schouder gehad en ben er met de nodige kwetsuren relatief goed vanaf gekomen. Pas later realiseerde ik me hoeveel geluk ik heb gehad en voelde ik dankbaarheid voor alles wat ik nog kon. Toen keek ik breder naar mijn leven en de dingen waar ik dankbaar voor mocht zijn. Dus eigenlijk was ik ongemerkt Positieve Gezondheid aan het toepassen. En ik weet natuurlijk niet of het alleen daardoor kwam, maar de 6 tot 9 maanden die stonden voor de revalidatie wist ik te bekorten tot 3 maanden."

Toen werd het onderdeel van jullie werkwijze?
"Ik was zo overtuigd van deze visie dat ik tegen de Raad van Toezicht heb gezegd: 'houd er rekening mee dat ik iets anders ga doen wanneer jullie het hier niet mee eens zijn.' Gelukkig vonden ze het een uitstekend idee. Het bleek ook nog eens perfect te passen bij de maatschappelijke ontwikkelingen. Achteraf heb ik me wel eens afgevraagd: hoe charmant was het eigenlijk om hen zo onder druk te zetten? Maar het vóelde gewoon zo. Echt een overtuiging van binnenuit."

Straks ga je ook iets doen vanuit overtuiging: straks zit jij op het pluche van de Provinciale Staten van Groningen!
"Ha, ja! Als ik word verkozen natuurlijk, ik sta op plek 6 van de lijst van Groen Links. Tja, de politiek… Ik ben in de afgelopen jaren drie keer benaderd om wethouder te worden. Maar daar zou ik niet gelukkig van zijn geworden. Mijn baan vond ik te leuk en te waardevol om in te ruilen voor het wethouderschap. Maar als Statenlid kan ik nog steeds bijdragen aan de samenleving op provinciaal niveau, net zoals ik nu doe. Ik wil een volksvertegenwoordiger zijn die écht luistert naar inwoners. Tijdens de campagne ga ik dan ook langs de huizen om te luisteren naar inwoners."

Als je hier de deur achter je dicht trekt, voor de laatste keer, hoe zal dat zijn?
"De beslissing om te stoppen voelt gewoon goed, dit is het natuurlijke moment. Voor mezelf en de organisatie, we staan er goed op, zijn financieel kerngezond en staan voor een toekomst waarin de koers opnieuw tegen het licht gehouden moet worden. Maar het gevoel voor Zorgbelang Drenthe ben ik niet kwijt wanneer ik de deur achter me dicht trek. Ik weet niet hoe het afkicken zal gaan, ik laat het maar gebeuren…"

"Ik weet niet hoe het afkicken zal gaan, ik laat het maar gebeuren…"

Wat zou je jouw opvolger willen meegeven?
"Om te beginnen: luister en kijk eens goed naar wat voor bijzondere organisatie dit eigenlijk is. En hoe die organisatie een plek inneemt in het complexe veld met alle andere actoren. Daarnaast: heb vertrouwen in de collega's die hier werken, dat zijn stuk voor stuk gedreven vakmensen. Vertrouw maar op hen, het zijn allemaal kanjers. En vorm je op basis van die eerste periode langzaam een beeld van wat de koers richting de toekomst moet zijn. Zorg dat je de onafhankelijke positie bewaakt en oog houdt voor de individuele inwoners. Want daar doen we het allemaal voor, voor al die inwoners van Drenthe."

ZORGBELANG DRENTHE

samen verder

Zorgbelang Drenthe
Annerweg 30
9471 KV Zuidlaren
(050) 727 1500
info@zorgbelang-drenthe.nl
www.zorgbelang-drenthe.nl